

Dr. Nurcan Önder

**FARKLI REFAH REJİMİ UYGULAMALARINDA
ASGARİ ÜCRETİN TESPİTİ VE
TÜRKİYE İÇİN BİR ÖNERİ**

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	V
ÖNSÖZ	IX
TABLoların LİSTESİ	XV
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	XVII
KISALTMALAR.....	XIX
1. GİRİŞ	1
2. ASGARİ ÜCRETİN TEORİK ESASLARI VE ULUSLARARASI DÜZENLEMELER	4
2.1. Ücret - Asgari Ücret İlişkisi	4
2.2. Asgari Ücret Tespiti Saikleri.....	6
2.3. Kavramsal Olarak Asgari Ücret	8
2.3.1. Asgari Ücret Tanımı	9
2.3.2. Asgari Ücrete İlişkin Literatür.....	12
2.4. Uluslararası Düzenlemelerde Asgari Ücret.....	15
2.4.1. ILO Sözleşmeleri ve Tavsiye Kararları.....	15
2.4.1.1. ILO 26 Sayılı Asgari Ücret Belirleme Yöntemi Sözleşmesi ve Tavsiye Kararı	17
2.4.1.2. ILO 99 Sayılı Asgari Ücret Tespit Mekanizması (Tarım) Sözleşmesi ve Tavsiye Kararı	19
2.4.1.3. ILO 131 Sayılı Asgari Ücret Tespit Sözleşmesi ve Tavsiye Kararı	20
2.4.2. Avrupa Sosyal Şartı.....	22
2.4.3. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi.....	23
2.4.4. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme	23
2.4.5. Uluslararası Düzenlemeler ve Türkiye.....	24

3. FARKLI REFAH REJİMİ UYGULAMALARINDA ASGARİ ÜCRET VE ASGARİ ÜCRET TESPİTİ.....	29
3.1.Refaf Rejimi uygulamalarında Asgari Ücret	29
3.1.1.Liberal Refaf Rejimi	32
3.1.1.1. Amerika Birleşik Devletleri	33
3.1.1.2. Kanada	35
3.1.1.3. Birleşik Krallık (İngiltere).....	36
3.1.2.Sosyal Demokrat Refaf Rejimi.....	37
3.1.2.1. Hollanda	38
3.1.2.2. Finlandiya.....	38
3.1.3.Muhafazakâr Refaf Rejimi	39
3.1.3.1. Almanya.....	40
3.1.3.2. Fransa	41
3.1.3.3. Belçika.....	42
3.1.4.Doğu Asya Refaf Rejimi.....	42
3.1.4.1. Japonya.....	44
3.1.4.2. Güney Kore.....	45
3.1.5.Güney Avrupa Refaf Rejimi.....	47
3.1.5.1. Yunanistan.....	48
3.1.5.2. Portekiz.....	49
3.1.5.3. Türkiye.....	50
3.1.6.Refaf Rejimlerinin Asgari Ücret Açısından Karşılaştırılması.....	52
3.2.Asgari Ücret Tespit Sistemleri	55
3.2.1.Asgari Ücretin Genel Kapsam Esasına Göre Belirlenmesi.....	56
3.2.2.Asgari Ücretin Özel Kapsam Esaslarına Göre Belirlenmesi..	57
3.2.2.1. Asgari ücretin bölgesel farklılıklara göre belirlenmesi.....	58
3.2.2.2. Asgari ücretin işkolu veya mesleksel farklılıklara göre belirlenmesi	59
3.2.3.Tespit Sistemlerinin Güncel Durumu	60

---

4. TÜRKİYE’DE ASGARİ ÜCRET	65
4.1. Tarihsel Gelişim.....	65
4.1.1. 1951-1967 Mahalli Komisyonlar Tarafından Tespit	67
4.1.2. 1967-1974 Bölgesel farklılık Esasına Göre Tespit.....	68
4.1.3. 1974-1988 Ulusal Düzeyde Tarım ve Sanayi İşçileri için Tespit	70
4.1.4. 1989’dan itibaren Ulusal Düzeyde Tüm Sektörler için Tek Asgari Ücret Tespiti	70
4.2. Güncel Mevzuat	72
4.2.1. Anayasa	72
4.2.2. İş Kanunu ve Asgari Ücret Yönetmeliği	73
4.2.3. Diğer Kanunlarda Asgari Ücret.....	76
4.3. Asgari Ücret Tespiti	91
4.3.1. Asgari Ücret Tespit Komisyonu.....	91
4.3.2. Çalışanın Geçim Şartları	98
4.3.3. Türk-İş Açlık – Yoksulluk Araştırması	102
4.4. Asgari Ücretin Ekonomik Boyutu	104
4.4.1. Asgari Ücretten Yapılan Kesintiler	104
4.4.2. Asgari Ücretli Sayısının Yüksekliği.....	106
4.4.3. Asgari Ücret Desteği	109
4.4.4. Asgari Ücretin Maliyet Yansımaları.....	110
4.5. Asgari Ücret Artış Oranlarının Değerlendirilmesi	111
4.5.1. Asgari Ücret Artış Oranları.....	112
4.5.2. Döviz ve Altın Bazında Net Asgari Ücret.....	117
4.5.3. Asgari Ücretin Enflasyon Karşısındaki Durumu.....	119
4.6. Türkiye’deki Asgari Ücretin Diğer Ülkelerle Karşılaştırılması.....	124
4.6.1. Döviz Bazında Karşılaştırma	124
4.6.2. Satın Alma Gücü Standartlarına Göre Karşılaştırma	130
4.6.3. Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya Göre Karşılaştırma.....	132
5. ASGARİ ÜCRET TESPİTİNE İLİŞKİN ELEŞTİRİLER VE MODEL ÖNERİLERİ.....	134

5.1. Türkiye’de Bölgesel Asgari Ücret Tartışmaları	134
5.2. Mevcut Sisteme Eleştiriler.....	138
5.3. Asgari Ücret Tespitine İlişkin Model Önerisi.....	141
5.3.1. Güney Kore Modelinin Türkiye Açısından Uygulanabilir Özellikleri.....	142
5.3.2. Önerilen Tespit Sistemi.....	143
5.3.3. Önerilen Hesaplama Yöntemleri	147
5.3.4. Hesaplama Yöntemlerinin Değerlendirilmesi.....	153
6. SONUÇ	158
KAYNAKLAR	165